

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز آمار ایران

نتایج آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین (گاو و گوساله)

تابستان ۱۴۰۴

مرکز آمار ایران

نشانه‌های نشریات مرکز آمار ایران

-	آمار گردآوری نشده است.
...	آمار در دسترس نیست.
x	ذاتاً یا عملاً وجود ندارد.
xx	جمع و محاسبه غیر ممکن یا بی‌معنی است.
//	رقم کمتر از نصف واحد است.
	رقم (نسبت) ناچیز و قابل صرف‌نظر کردن است.
*	رقم غیر قطعی است.
**	رقم جنبه تخمینی دارد.
⊗	به‌دلیل حفظ محرمانگی، رقم قابل انتشار نیست.

اختلاف در سرجمع‌ها به علت سراسر است کردن ارقام است. محاسبه نسبت‌ها و شاخص‌ها قبل از سراسر است کردن ارقام صورت گرفته است.

مرکز آمار ایران

پیشگفتار

پرورش دام سنگین (گاو، گاومیش و شتر) یکی از دو فعالیت اصلی زیر بخش دامداری است. مهم‌ترین دام سنگینی که در کشور ما پرورش داده می‌شود، گاو و گوساله است که حدود ۹۰ درصد کل شیر تولیدی دام‌های کشور و بیش از نیمی از وزن گوشت قرمز عرضه شده توسط کشتارگاه‌های دام را به خود اختصاص می‌دهد. با هدف برآورد تعداد و تولیدات دام سنگین به‌صورت فصلی، اجرای این طرح آمارگیری از ابتدای سال ۱۳۹۹ در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت.

در این طرح آمارگیری اطلاعات مربوط به تعداد گاو و گوساله در روز آمارگیری (زمان مرجع آخرین ماه هر فصل) به تفکیک سن و جنس و تعداد دام زنده به‌دنیا آمده، تعداد دام پروار شده و مقدار تولید شیر در فصل آمارگیری، از بیش از ۴۰۰۰ بهره‌بردار دارای فعالیت پرورش گاو و گوساله که با استفاده از چارچوب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ که با روش‌های نمونه‌گیری انتخاب شده‌اند، پرسیده شد و نتایج با روش‌های آماری به سطح کل جامعه تعمیم داده شد. نشریه حاضر، حاوی اطلاعات حاصل از اجرای طرح در تابستان ۱۴۰۴ است.

از این اطلاعات علاوه بر کمک به برنامه‌ریزی‌های تخصصی بخش دام، اطلاعات ارزشمندی برای متولیان تنظیم بازار فرآورده‌ها و نهاده‌های مرتبط با این نوع دام و همچنین محققان فراهم می‌شود.

امید است که اطلاعات ارائه شده مورد استفاده تصمیم‌گیران، برنامه‌ریزان و پژوهشگران قرار گیرد و این مرکز با بهره‌گیری از نظرات آنان در تهیه و ارائه اطلاعات دقیق و بهنگام آماری مورد نیاز گام‌های مؤثرتری بردارد.

شایان ذکر است اطلاعات این نشریه از طریق درگاه ملی ایران به آدرس www.amar.org.ir قابل دسترسی می‌باشد.

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۲	مقدمه
۳	راهنمای کاربران
۴	مشخصات کلی طرح
۶	تعاریف و مفاهیم
۷	خلاصه یافته‌ها
۱۰	جدول‌های آماری

مرکز آمار ایران

مقدمه

به‌منظور تأمین نیازهای آماری برنامه‌ریزان بخش دام از آخرین وضعیت تعداد گاو و گوساله و مقدار تولیدات این نوع دام، طرح آمارگیری نمونه‌ای اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین (گاو و گوساله) از تاریخ ۲۲ لغایت ۳۱ شهریور ۱۴۰۴ در ۳۱ استان کشور اجرا شد. در این طرح، اطلاعاتی در مورد «تعداد دام در روز آمارگیری به تفکیک سن و جنس» و «تعداد دام زنده به‌دنیا آمده، تعداد دام پروار شده و مقدار تولید شیر در فصل تابستان» از بیش از ۴۰۰۰ بهره‌بردار نمونه در کشور که با روش‌های آماری، انتخاب شده‌اند به شیوه آمارگیری تلفنی جمع‌آوری شد و اطلاعات آن با شیوه‌های آماری، به کل جامعه تعمیم داده شد. استفاده از اطلاعات ارائه شده مستلزم آشنایی با مفاهیم، اصطلاحات فنی و روش‌های اجرایی به‌کار رفته در این طرح آمارگیری است که ممکن است با برداشت‌های موجود در اذهان عمومی متفاوت باشد. به‌منظور ممانعت از برداشت‌های سلیقه‌ای از نتایج طرح، مطالعه تعاریف و مفاهیم به‌کار رفته در این طرح به کاربران محترم توصیه می‌شود.

مرکز آمار ایران

راهنمای کاربران

نکات مورد توجه در جدول‌های آماری

هر جدول آماری از عنوان، سرستون‌ها، ستون شرح و متن جدول تشکیل شده است که باید به مندرجات آن‌ها به دقت توجه شود. متن جدول شامل اعدادی است که اطلاعات آماری را تشکیل می‌دهند و به وسیله مندرجات سه قسمت (عنوان، سرستون و شرح) قابل درک و تبیین می‌باشد. در برخی موارد مطالب مندرج در سه قسمت نام برده شده برای درک اطلاعات متن کافی نیست و باید به زیرنویس‌ها، تعاریف و توضیحات این نشریه توجه شود. در عنوان جدول معمولاً زمان آماری و ماهیت یا موضوع اعداد متن جدول به طور کلی توضیح داده می‌شود. ستون شرح و سرستون‌ها به طور دقیق ماهیت و مفهوم اطلاع مندرج در خانه محل تقاطع را مشخص می‌کند.

توضیحات مهم

بازنگری اول: با توجه به استفاده از نمونه‌های ثابت در این طرح آمارگیری از یک سو و تغییرات سریع در جامعه بهره‌برداران دارای دام و تعداد دام آن‌ها از سوی دیگر، نیاز به اعمال تغییراتی در طرح به منظور افزایش دقت برآوردها کاملاً احساس شد. با اجرای آمارگیری تفصیلی دامداری کشور - ۱۳۹۹ و کسب اطلاعات به روز از این فعالیت، امکان بازنگری ضرایب و اصلاح برآوردها با هدف ارائه اطلاعات با دقت بالاتر فراهم شد. اطلاعات مندرج در این نشریه از فصل پاییز ۱۳۹۹ تا پاییز ۱۴۰۲ بر اساس بازنگری اول ارائه شده است.

بازنگری دوم: به دنبال اجرای طرح آمارگیری تفصیلی از دامداری‌های کشور - ۱۴۰۲ و کسب اطلاعات جدید از فعالیت دامداری نظیر کاهش تعداد بهره‌برداران پرورش دهنده دام (به‌ویژه دام بومی) و تغییر در تعداد دام در طبقات مختلف (کاهش تعداد بهره‌برداری و تعداد دام در بهره‌برداری‌های کوچک و افزایش آن در بهره‌برداری‌های بزرگ)، بازنگری دوم در این طرح انجام شد و اطلاعات از فصل زمستان ۱۴۰۲ بر اساس این بازنگری ارائه می‌شود. از جمله نتایج بازنگری جدید، افزایش تعداد دام‌های نژاد اصیل و کاهش تعداد دام‌های نژاد بومی است.

- با توجه به اجرای سرشماری عمومی کشاورزی سال ۱۴۰۳ در فصل پاییز (آبان و آذر)، طرح آمارگیری اندازه‌گیری تعداد و تولیدات دام سنگین - دوره پاییز ۱۴۰۳ با یک ماه تأخیر و در دی‌ماه انجام شد. در این دوره، اطلاعات مربوط به تعداد دام در روز آمارگیری (انتهای دی) اخذ شد و اطلاعات مربوط به تعداد دام زنده به دنیا آمده و تعداد دام در حال پرور، برای فصل پاییز کسب شد.

مشخصات کلی طرح

سابقه طرح

این طرح آمارگیری به‌صورت فصلی از بهار ۱۳۹۹ در حال اجرا است.

هدف کلی

هدف کلی از اجرای این طرح، برآورد تعداد و میزان تولیدات دام سنگین (گاو و گوساله) در فصل تابستان ۱۴۰۴ بود.

جامعه هدف

جامعه هدف طرح، بهره‌برداران دام‌های کشاورزی در نقاط شهری یا روستایی کشور متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، بهره‌برداران غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی است که در روز آمارگیری دارای فعالیت پرورش گاو و گوساله بوده‌اند.

جامعه آمارگیری

جامعه آمارگیری این طرح، شامل همه بهره‌برداران دام‌های کشاورزی دارای فعالیت پرورش گاو و گوساله در نقاط شهری و روستایی کشور متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، بهره‌برداران غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی است که بنا بر اطلاعات سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، دارای حداقل ۵ رأس گاو و گوساله بوده‌اند.

واحد آماری

واحد آماری این طرح، یک بهره‌بردار دام‌های کشاورزی دارای فعالیت پرورش گاو و گوساله در نقاط شهری یا روستایی کشور متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، بهره‌برداران غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی است که در روز آمارگیری دارای فعالیت پرورش گاو و گوساله بوده‌اند.

زمان آماری

زمان آماری برای متغیرهای مربوط به تعداد دام، روز آمارگیری و برای سایر اطلاعات، فصل تابستان ۱۴۰۴ بوده است.

زمان آمارگیری

زمان آمارگیری این طرح، ۲۲ لغایت ۳۱ شهریور سال ۱۴۰۴ بوده است.

روش جمع‌آوری اطلاعات

اطلاعات بهره‌برداران نمونه از طریق آمارگیری تلفنی جمع‌آوری شد. در صورت عدم امکان تکمیل پرسشنامه برای بهره‌بردار نمونه اصلی، پرسشنامه برای واحدهای نمونه جایگزین تکمیل شد.

سطح ارائه برآوردها

برآوردها در سطح کل کشور ارائه شده است.

خطای نمونه‌گیری قابل پذیرش

حداکثر خطای نمونه‌گیری مورد پذیرش برای متغیر «تعداد دام» حدود ۵ درصد پیش‌بینی شده است.

مرکز آمار ایران

تعاریف و مفاهیم

بهره‌برداری کشاورزی

یک واحد تولیدی اقتصادی کشاورزی است که تحت مدیریت واحدی قرار دارد.

بهره‌برداری پرورش دهنده گاو و گوساله

یک بهره‌برداری کشاورزی است که به پرورش گاو یا گوساله در روز آمارگیری، به صورت سنتی یا صنعتی می‌پردازد.

دام زنده به دنیا آمده

گوساله متولد شده در فصل آمارگیری است هرچند که بعد از تولد مرده باشد.

دام پرواری

دام پرواری، دامی است که در هر سن و جنس، به منظور افزایش وزن، تحت برنامه معینی، برای مدتی نگهداری می‌شود.

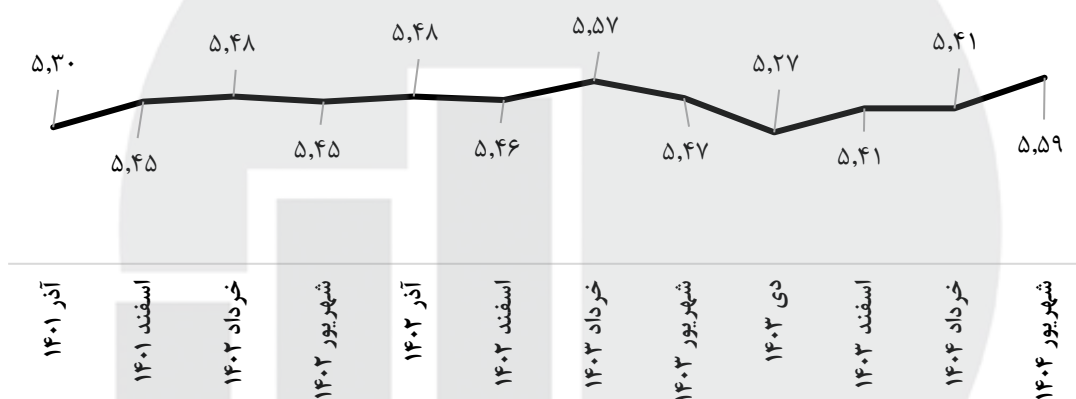
مرکز آمار ایران

خلاصه یافته‌ها

تعداد گاو و گوساله

نتایج طرح آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین (گاو و گوساله)، در تابستان ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که تعداد گاو و گوساله موجود در دامداری‌های کشور در این ماه، ۵/۵۹ میلیون رأس بوده است.

نمودار ۱- تغییرات تعداد گاو و گوساله در دامداری‌های کشور (میلیون رأس)

تعداد گاو و گوساله به تفکیک نژاد

در شهریور سال ۱۴۰۴، تعداد ۱/۶۷ میلیون رأس گاو و گوساله اصیل، ۲/۵۳ میلیون رأس گاو و گوساله آمیخته و ۱/۳۹ میلیون رأس گاو و گوساله بومی در بهره‌برداری‌های پرورش دهنده گاو و گوساله وجود داشته است.

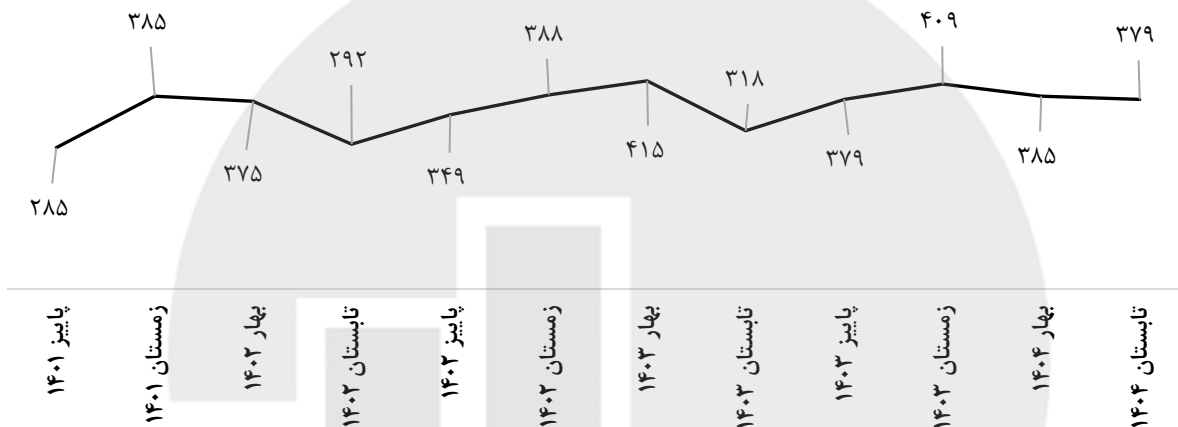
نمودار ۲- ترکیب انواع نژادهای گاو و گوساله

تعداد گوساله زنده به دنیا آمده

در تابستان ۱۴۰۴، تعداد ۳۷۹ هزار رأس گوساله در بهره‌برداری‌های پرورش‌دهنده دام کشور متولد شد.

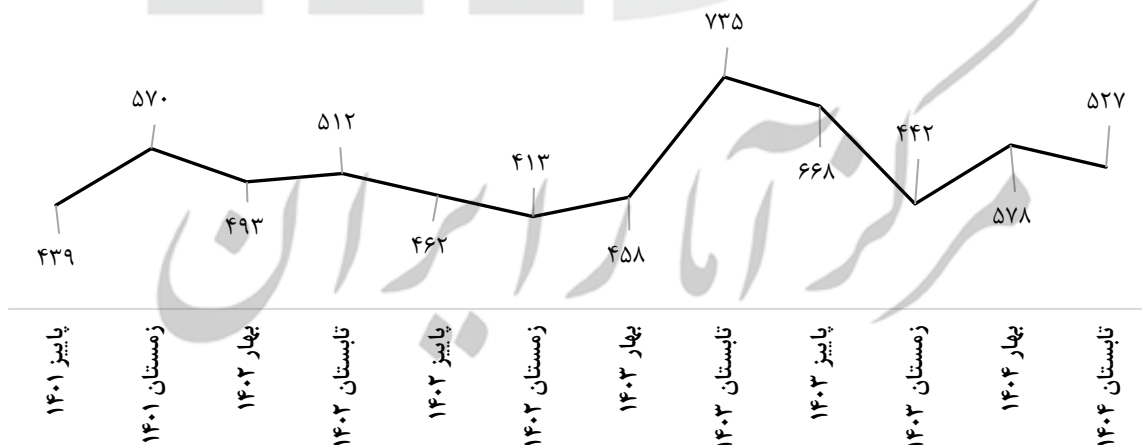
نمودار ۳- تغییرات تعداد گوساله زنده به دنیا آمده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

تعداد دام پروار شده

در تابستان ۱۴۰۴، تعداد ۵۲۷ هزار رأس گاو و گوساله در دامداری‌های کشور پروار شده است.

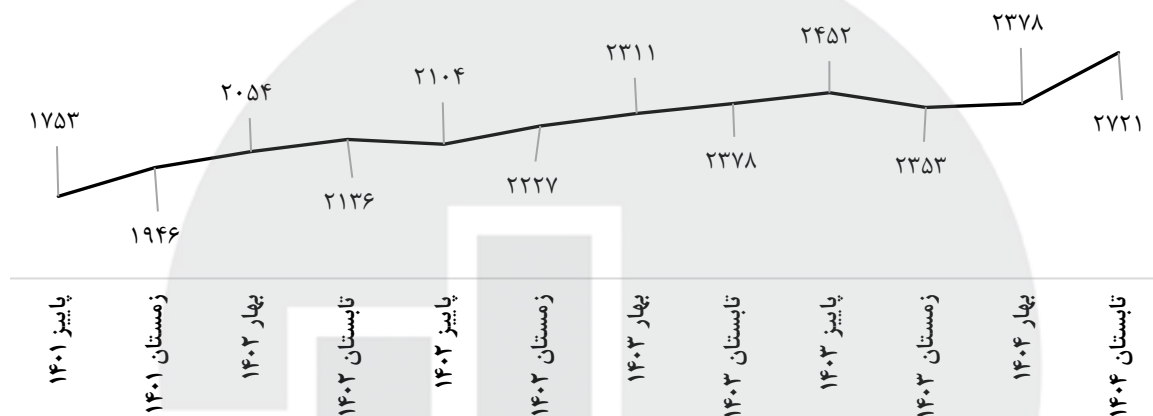
نمودار ۴- تغییرات تعداد گاو و گوساله پروار شده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

مقدار تولید شیر

مقدار تولید شیر گاو در فصل تابستان سال ۱۴۰۴، نزدیک به ۲/۷۲ میلیون تن برآورد شده است.

نمودار ۵- تغییرات مقدار تولید شیر گاو در دامداری‌های کشور (هزار تن)

مرکز آمار ایران

جدول‌های آماری

جدول ۱ - تعداد گاو و گوساله - آذر ۱۴۰۱ تا شهریور ۱۴۰۴ (هزار رأس)

شرح	جمع	از بدو تولد تا یک سال		از یک سال تا دو سال		بیش‌تر از دو سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
آذر ۱۴۰۱	۵۳۰۲	۶۸۷	۱۷۳۳	۵۴۳	۳۵۰	۱۹۱۰	۸۰
اسفند ۱۴۰۱	۵۴۴۵	۷۵۱	۱۷۳۳	۵۶۲	۳۵۸	۱۹۷۰	۷۱
خرداد ۱۴۰۲	۵۴۷۲	۷۴۵	۱۷۷۱	۵۶۵	۳۵۹	۱۹۵۹	۷۴
شهریور ۱۴۰۲	۵۴۵۳	۷۳۳	۱۷۰۷	۵۹۵	۳۹۴	۱۹۵۸	۶۶
آذر ۱۴۰۲	۵۴۸۳	۷۰۳	۱۶۲۶	۶۲۰	۴۴۰	۲۰۲۷	۶۶
اسفند ۱۴۰۲	۵۴۶۳	۷۴۶	۱۶۱۵	۶۰۸	۴۵۵	۱۹۷۸	۶۱
خرداد ۱۴۰۳	۵۵۷۴	۷۵۰	۱۷۰۹	۶۱۵	۴۳۸	۱۹۸۶	۷۶
شهریور ۱۴۰۳	۵۴۶۶	۷۶۱	۱۵۵۷	۶۰۲	۵۰۶	۱۹۵۶	۸۱
دی ۱۴۰۳	۵۲۷۴	۷۳۹	۱۱۵۹	۷۰۴	۵۷۲	۲۰۲۰	۸۰
اسفند ۱۴۰۳	۵۴۰۷	۷۵۱	۱۲۴۰	۶۷۴	۵۷۱	۲۰۷۰	۱۰۲
خرداد ۱۴۰۴	۵۴۰۵	۷۷۵	۱۲۸۸	۶۵۳	۵۲۲	۲۰۹۲	۷۶
شهریور ۱۴۰۴	۵۵۹۱	۸۰۰	۱۳۵۳	۸۲۳	۵۴۸	۱۹۹۷	۷۰

مرکز آمار ایران

جدول ۲ - تعداد گاو و گوساله اصیل - آذر ۱۴۰۱ تا شهریور ۱۴۰۴ (هزار رأس)

شرح	جمع	از بدو تولد تا یک سال		از یک سال تا دو سال		بیش تر از دو سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
آذر ۱۴۰۱	۱۴۳۰	۱۸۹	۳۹۱	۱۷۹	۱۰۱	۵۵۹	۱۱
اسفند ۱۴۰۱	۱۴۰۶	۲۱۸	۲۶۵	۲۰۶	۹۵	۶۱۲	۹
خرداد ۱۴۰۲	۱۴۴۶	۲۱۶	۳۱۰	۲۰۸	۸۴	۶۲۰	۹
شهریور ۱۴۰۲	۱۴۷۲	۲۲۲	۲۹۶	۲۲۷	۱۰۲	۶۱۸	۷
آذر ۱۴۰۲	۱۴۹۸	۲۲۲	۲۸۵	۲۳۲	۹۹	۶۵۴	۶
اسفند ۱۴۰۲	۱۶۵۴	۲۵۲	۳۲۵	۲۵۲	۱۲۹	۶۸۸	۸
خرداد ۱۴۰۳	۱۷۲۶	۲۵۴	۳۶۳	۲۷۱	۱۱۹	۷۰۹	۱۰
شهریور ۱۴۰۳	۱۵۵۵	۲۵۰	۲۵۸	۲۲۰	۱۴۷	۶۶۷	۱۳
دی ۱۴۰۳	۱۵۲۳	۲۲۹	۲۱۲	۲۵۹	۱۴۵	۶۶۵	۱۲
اسفند ۱۴۰۳	۱۵۳۴	۲۲۹	۲۴۰	۲۴۲	۱۳۳	۶۷۸	۱۱
خرداد ۱۴۰۴	۱۶۱۰	۲۵۳	۲۴۵	۲۶۰	۱۲۹	۷۱۴	۹
شهریور ۱۴۰۴	۱۶۷۴	۲۸۰	۲۸۰	۳۰۵	۱۳۳	۶۶۴	۱۳

مرکز آمار ایران

جدول ۳ - تعداد گاو و گوساله آمیخته - آذر ۱۴۰۱ تا شهریور ۱۴۰۴ (هزار رأس)

شرح	جمع	از بدو تولد تا یک سال		از یک سال تا دو سال		بیش تر از دو سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
آذر ۱۴۰۱	۲۲۰۴	۲۷۹	۷۵۳	۲۱۵	۱۷۳	۷۴۹	۳۵
اسفند ۱۴۰۱	۲۳۲۲	۳۰۲	۸۲۵	۲۰۸	۱۸۹	۷۶۸	۳۰
خرداد ۱۴۰۲	۲۳۲۱	۲۹۳	۸۱۹	۲۱۵	۱۹۹	۷۶۱	۳۵
شهریور ۱۴۰۲	۲۲۹۱	۲۸۲	۷۸۱	۲۱۹	۲۱۲	۷۶۷	۳۰
آذر ۱۴۰۲	۲۳۲۳	۲۷۴	۷۲۸	۲۳۵	۲۵۲	۸۰۱	۳۳
اسفند ۱۴۰۲	۲۳۴۰	۳۰۲	۷۳۳	۲۲۶	۲۵۳	۷۹۷	۳۰
خرداد ۱۴۰۳	۲۳۸۳	۳۰۵	۷۷۳	۲۱۹	۲۵۴	۷۹۲	۳۹
شهریور ۱۴۰۳	۲۴۸۹	۳۲۴	۷۷۳	۲۵۵	۲۸۱	۸۱۵	۴۲
دی ۱۴۰۳	۲۳۶۹	۳۲۴	۵۲۳	۳۰۷	۳۱۹	۸۵۴	۴۱
اسفند ۱۴۰۳	۲۴۵۹	۳۲۶	۵۴۷	۲۹۵	۳۴۲	۸۸۶	۶۳
خرداد ۱۴۰۴	۲۳۹۶	۳۲۰	۶۳۰	۲۵۲	۳۰۹	۸۴۴	۴۱
شهریور ۱۴۰۴	۲۵۲۸	۳۲۲	۶۵۷	۳۶۰	۳۳۰	۸۲۴	۳۵

مرکز آمار ایران

جدول ۴ - تعداد گاو و گوساله بومی - آذر ۱۴۰۱ تا شهریور ۱۴۰۴ (هزار رأس)

شرح	جمع	از بدو تولد تا یک سال		از یک سال تا دو سال		بیش تر از دو سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
آذر ۱۴۰۱	۱۶۶۸	۲۱۹	۵۸۸	۱۴۸	۷۷	۶۰۲	۳۴
اسفند ۱۴۰۱	۱۷۱۷	۲۳۰	۶۴۳	۱۴۷	۷۴	۵۹۰	۳۲
خرداد ۱۴۰۲	۱۷۰۴	۲۳۵	۶۴۲	۱۴۲	۷۶	۵۷۸	۳۱
شهریور ۱۴۰۲	۱۶۹۰	۲۲۹	۶۲۹	۱۴۹	۸۱	۵۷۳	۲۹
آذر ۱۴۰۲	۱۶۶۲	۲۰۶	۶۱۳	۱۵۳	۹۰	۵۷۲	۲۸
اسفند ۱۴۰۲	۱۴۶۹	۱۹۲	۵۵۷	۱۳۱	۷۳	۴۹۳	۲۴
خرداد ۱۴۰۳	۱۴۶۵	۱۹۰	۵۷۳	۱۲۴	۶۵	۴۸۵	۲۶
شهریور ۱۴۰۳	۱۴۲۲	۱۸۸	۵۲۶	۱۲۷	۷۸	۴۷۶	۲۷
دی ۱۴۰۳	۱۳۸۳	۱۸۶	۴۲۴	۱۳۹	۱۰۷	۵۰۲	۲۶
اسفند ۱۴۰۳	۱۴۱۳	۱۹۶	۴۵۳	۱۳۶	۹۶	۵۰۵	۲۸
خرداد ۱۴۰۴	۱۳۹۹	۲۰۲	۴۱۲	۱۴۲	۸۴	۵۳۳	۲۶
شهریور ۱۴۰۴	۱۳۸۹	۱۹۹	۴۱۵	۱۵۷	۸۵	۵۱۰	۲۳

مرکز آمار ایران

جدول ۵- تعداد گوساله زنده به دنیا آمده، تعداد دام پروار شده و مقدار تولید شیر - پاییز ۱۴۰۱ تا تابستان ۱۴۰۴

شرح	گوساله زنده به دنیا آمده (هزار رأس)	دام پروار شده (هزار رأس)	شیر (هزار تن)
پاییز ۱۴۰۱.....	۲۸۵	۴۳۹	۱۷۵۳
زمستان ۱۴۰۱.....	۳۸۵	۵۷۰	۱۹۴۶
بهار ۱۴۰۲.....	۳۷۵	۴۹۳	۲۰۵۴
تابستان ۱۴۰۲.....	۲۹۲	۵۱۲	۲۱۳۶
پاییز ۱۴۰۲.....	۳۴۹	۴۶۲	۲۱۰۴
زمستان ۱۴۰۲.....	۳۸۸	۴۱۴	۲۲۲۷
بهار ۱۴۰۳.....	۴۱۵	۴۵۸	۲۳۱۱
تابستان ۱۴۰۳.....	۳۱۸	۷۳۵	۲۳۷۸
پاییز ۱۴۰۳.....	۳۷۹	۶۶۸	۲۴۵۲
زمستان ۱۴۰۳.....	۴۰۹	۴۴۲	۲۳۵۳
بهار ۱۴۰۴.....	۳۸۵	۵۷۸	۲۳۷۸
تابستان ۱۴۰۴.....	۳۷۹	۵۲۷	۲۷۲۱

مرکز آمار ایران